

بررسی رابطه اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی و روابط بین فردی با تعهد زناشویی در

مردان متأهل

بی‌بی ناهید خداداد حسینی^۱، سمیه رجب پور فرخانی^۲

۱. کارشناس ارشد روانشناسی، دانشگاه غیرانتفاعی حکیم نظامی، قوچان، ایران. (نویسنده مسئول).

۲. استادیار گروه روانشناسی، دانشگاه غیرانتفاعی حکیم نظامی، قوچان، ایران.

فصلنامه راهبردهای نو در روان‌شناسی و علوم تربیتی، دوره ششم، شماره بیست و دوم، تابستان ۱۴۰۳، صفحات ۱۵۷-۱۴۸

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی و روابط بین فردی با تعهد زناشویی در مردان متأهل بود. این تحقیق از نوع تحقیقات توصیفی - همبستگی بوده است. بدین منظور از جامعه آماری تمام مردان متقاضی طلاق توافقی مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره خانه علوم، مهرگان جوان و گام اندیشه در سال ۱۴۰۰ در بازه زمانی بهمن ماه ۱۴۰۰ تا اردیبهشت ماه ۱۴۰۱ بود که تعداد آن‌ها حدود ۲۰۰ نفر بود. نمونه‌ای به حجم ۱۲۷ نفر به صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه مهارت بین فردی ماتسون (۱۹۸۳)، پرسشنامه اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی و موبایل خواجه احمدی و همکاران (۱۳۹۵) و پرسشنامه آدامز و جونز استفاده شد. داده‌ها بر اساس روش آماری تحلیل رگرسیونی خطی و آزمون همبستگی پیرسون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد که بین اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی و روابط بین فردی با تعهد زناشویی در مردان متأهل رابطه وجود دارد. همچنین بین اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی با تعهد زناشویی در مردان متأهل رابطه وجود دارد و بین روابط بین فردی با تعهد زناشویی در مردان متأهل رابطه وجود دارد ($p < 0.05$). در نتیجه می‌توان گفت که هر چه اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی بالاتر باشد و روابط بین فردی کم باشد تعهد زناشویی پایین‌تر می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: روابط بین فردی، تعهد زناشویی، شبکه‌های اجتماعی.

مقدمه

ازدواج ابعاد جسمی و عاطفی و اجتماعی و ذهنی انسان را پوشش می دهد و رابطه ی زیستی و اقتصادی و عاطفی و روانی - اجتماعی و معنوی بین زن و شوهر را شکل می دهد. اگرچه در نخستین روزهای ازدواج زوجین نسبت به یکدیگر احساس تعهد دائمی می کنند اما برخی از زوجین به تدریج دچار نارضایتی می شوند (ولدی و دوزویس^۱، ۲۰۱۹). به نظر می رسد عنصر تعهد هم نسبت به ازدواج و هم نسبت به همسر برای موفقیت یک ازدواج لازم و ضروری است (لامبرت و دولابت^۲، ۲۰۱۷). از طرفی تعهد زناشویی در زوجها باعث می شود که آنها مسئولیت بیشتری در قبال یکدیگر داشته باشند و در رفاه و آسایش و تعالی یکدیگر تلاش کنند، تعهد باعث حفظ و پایداری ارتباط در زندگی زوجها می شود. اگرچه زوجها در ابتدای زندگی مشترک خود احساس تعهد می کنند اما ممکن است میزان تعهد آنها به قدری نباشد که در برابر مشکلات مقاومت کنند (تریوه و همکاران، ۱۳۹۹). تعهد زناشویی یکی از اجزای اصلی عشق است. بر اساس داده ها در سال های اخیر طلاق رشد فزاینده ای داشته است. (ابوسعیدی و همکاران، ۱۳۹۹). در مطالعات انجام شده در حوزه زوجین متقاضی طلاق، پژوهشگران معتقدند در صورت بروز نارضایتی، افراد دچار تنش ها و فشارهایی می شوند که در برابر آنها به شکل های گوناگون نگرشی و رفتاری، عکس العمل نشان می دهند (کلات و براون^۳، ۲۰۱۷). نظریه های ارتباطی تعارض و کشمکش های موجود در رابطه زناشویی را نتیجه مهارت های ناکافی زن و شوهر در مهارت برقراری ارتباط، مهارت بین فردی و عدم توانایی در حل مؤثر مشکلات تلقی می کنند (بلوس، پنتن، کوهن، فیشر و باتوم^۴، ۲۰۱۹). سونیدی و کومکاگیز (۲۰۱۸) در پژوهش خود نشان دادند که بین مهارت های بین فردی و ناگویی هیجان، رابطه وجود دارد و همچنین از موارد دیگری که در تعهد زناشویی در بین زوجین تأثیرگذار باشد اعتیاد به شبکه های اجتماعی و فضای مجازی است. شبکه اجتماعی می تواند زمینه ساز افزایش و کاهش روابط و تعهدات زناشویی در زوجین شود که امروزه یکی از مشکلات زندگی زناشویی است. عامل بزرگ عدم رضایت زناشویی و همچنین زمینه اصلی تعارض ها و ناسازگاری های زناشویی و جنسی می باشد (وجدانی، کرمی و احمدی، ۱۳۹۹).

شبکه های اجتماعی به دو صورت تعریف شده است: ۱. شبکه ای از تعاملات اجتماعی و روابط شخصی، ۲. وبسایت اختصاصی یا برنامه های دیگر که به کاربران امکان برقراری ارتباط با یکدیگر از طریق ارسال اطلاعات، نظرات، پیام ها، تصاویر و... می دهد (ادیلوا^۵، ۲۰۲۳). شواهد پژوهشی و نظرات کارشناسان حاکی از آن است که این موضوع به ویژه سلامت و بقای خانواده ها را در ابعاد مختلف به خطر انداخته است. امروزه در بسیاری از طلاق ها و نابسامانی ها و خیانت ها در روابط زوجین شبکه های اجتماعی مجازی به عنوان یکی از مهم ترین عوامل نقش آفرینی می کند. (فرانکل^۶، ۲۰۲۰) در صورت وجود ضعف در پیوندهای حقیقی بین زوجین و وجود مسائل حل نشده بین آنها، پیوندهای مجازی می تواند جایگزین پیوندهای حقیقی شده و در نهایت به ناپایداری و قطع احتمالی رابطه

¹ - Wilde & Dozois

² - Lambert, & Dollahite.

³ - Clout & Brown

⁴ - Belus, Pentel, Cohen, Fischer & Baucom

⁵ - Adilova

⁶ - Fraenkel

بین زوجین منجر شود. حضور افراطی هریک از زوجین در فضای مجازی به‌ویژه در حضور دیگری، با کاستن از فرصت توجه به نیازهای عاطفی و روانی زوجین همراه است و به افزایش نارضایتی و تنش‌ها در خانواده دامن می‌زند (جنسن^۱، ۲۰۱۹). استفاده مدیریت نشده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با کاستن از فرصت گفتگو بین زوجین، از ثبث خاطرات مشترک و تعامل عاطفی و احساسی مشترک بین زوجین می‌کاهد و این مسئله به‌تنهایی و انزوا و افسردگی زوجین می‌انجامد (لودوا، جانیس و هاویگر^۲، ۲۰۱۷). منصوری (۱۳۹۶) در پژوهش خود نشان داد که بین کاهش روابط بین فردی و گرایش به استفاده از شبکه‌های اجتماعی رابطه معنادار وجود دارد. مقدم (۱۳۹۵) نیز در پژوهش خود به این نتیجه رسید که افزایش حضور و زمان استفاده از شبکه‌های اجتماعی باعث کاهش رضایت زناشویی در مردان متأهل می‌شود. بدیهی است که با رشد روزافزون آمار طلاق، همگام با پیشرفت تکنولوژی در زندگی مدرن و تغییر نیازها و انتظارات افراد، نیازمند بررسی و تعیین عواملی که از این آسیب‌های اجتماعی پیشگیری نماید. علی‌رغم گسترش و توسعه اینترنت و تأثیرات اجتناب‌ناپذیر بسیاری که بر افکار عمومی می‌گذارد با شواهد تجربی و تحقیقات علمی کمی در این رابطه مواجه هستیم. از آنجایی که این شبکه‌ها برای جذب اقشار مختلف جامعه همچنان به تلاش خود ادامه می‌دهند محققان باید از این مسئله آگاه باشند که این شبکه‌ها چه تأثیری بر نگرش کاربران در رابطه حال با آینده آن‌ها که تعهد در آن مطرح است خواهند داشت (مویس، کریستوفیلد و دسماریس^۳، ۲۰۱۶).

روش پژوهش

پژوهش حاضر با روش کمی - توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری تمام مردان متقاضی طلاق توافقی مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره خانه علوم، مهرگان جوان و گام اندیشه در سال ۱۴۰۰ در بازه زمانی بهمن‌ماه ۱۴۰۰ تا اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۱ بود که تعداد آن‌ها حدود ۲۰۰ نفر بود. نمونه‌ها با توجه به روش نمونه‌گیری در دسترس و با استفاده از جدول مورگان تعداد ۱۲۷ نفر انتخاب شدند.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه تعهد زناشویی (DCI): شامل ۴۴ سؤال که توسط آدامز و جونز (۱۹۹۷) طراحی شده است و سه خرده آزمون تحت عنوان تعهد به همسر، تعهد به ازدواج و احساس تعهد اجباری دارد. نمره‌گذاری پرسشنامه تعهد زناشویی (DCI) آدامز و جونز بر اساس یک مقیاس ۵ درجه‌ای انجام می‌گیرد؛ که امتیاز هر یک به ترتیب ذیل است: کاملاً موافق: ۱، موافق: ۲، نه مخالف نه موافق: ۳، مخالف: ۴، کاملاً مخالف: ۵، دامنه نمرات از ۴۴ تا ۲۲۰ است. لازم به ذکر است که سؤالات ۱۱-۱۲-۱۹-۲۶-۲۷-۲۸-۲۹-۳۰-۳۸-۳۹-۳۵-۳۶-۳۲، به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. این پرسشنامه دارای سه بعد تعهد به همسر (۱-۱۰) تعهد به ازدواج (۱۱-۲۲) گیرافتادن در ازدواج (۲۳-۴۴) برای به دست آوردن امتیاز مربوط به هر بعد، مجموع امتیازات مربوط به تک‌تک سؤالات آن بعد را با هم محاسبه نمایید. آدامز و جونز (۱۹۹۷) همسانی درونی پرسشنامه خود را برای ۳ خرده مقیاس تعهد به همسر، تعهد

¹-Jensen

² Loudová, Janiš & Haviger

³ Muise, Christofides & Desmarais

به ازدواج و گيرافتادن در ازدواج را به ترتيب ۸۹٪، ۹۱٪، ۸۹٪ گزارش کرده اند و در ۶ پژوهش روایی پرسشنامه خود را بررسی کرده اند.

پرسشنامه اعتیاد به شبکه های اجتماعی مبتنی بر تلفن هوشمند: این پرسشنامه در نسخه ی فارسی توسط خواجه احمدی و همکاران در سال ۱۳۹۵ تهیه شده است.

جهت تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی جداول و نمودارها، میانگین و انحراف معیار و استنباطی با استفاده از بسته نرم افزاری spss نسخه ۲۳ استفاده شده است و سپس با استفاده از روش های آمار استنباطی تحلیل رگرسیونی خطی و آزمون همبستگی پیرسون، فرضیه ها مورد سنجش قرار گرفت (خواجه احمدی و همکاران، ۱۳۹۵).

یافته ها

در جدول زیر میانگین و انحراف معیار مشاهدات ارائه شده است.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

میانگین	انحراف معیار	تعداد
۲۵/۶۵	۲/۴۵	تعهد به همسر
۴۳/۶۴	۱/۳۵	تعهد به ازدواج
۷۲/۳۴	۲/۳۱	تعهد اجباری
۱۴۶/۶۵	۱۳/۳۸۵	تعهد زناشویی
۶۱/۴۶	۲۱/۳۴	مهارت ارتباطی
۶۳/۴۶	۱۰/۶۲	اعتیاد به شبکه های اجتماعی

در جدول فوق مقدار میانگین و انحراف معیار تمامی خرده متغیرها و متغیرهای آزمون ذکر شده است.

جدول ۲. همبستگی بین متغیرهای پژوهش

اعتیاد به شبکه های اجتماعی	مهارت ارتباطی	تعهد زناشویی	تعهد اجباری	تعهد به ازدواج	تعهد به همسر	
					*	تعهد به همسر
				*	۰/۶۵	تعهد به ازدواج
			*	۰/۵۳	۰/۵۲	تعهد اجباری
		*	۰/۷۱	۰/۶۸	۰/۶۳	تعهد زناشویی
	*	۰/۶۵	۰/۳۵	۰/۳۴	۰/۲۶	مهارت ارتباطی
*	-۰/۵۶	-۰/۳۴	-۰/۵۲	-۰/۴۳	-۰/۴۳	اعتیاد به شبکه های اجتماعی
-۰/۶۵۲	-۰/۳۵۲	-۰/۵۴۲	-۰/۳۱۲	-۰/۳۲۵	-۰/۲۱۵	عملکرد فردی
-۰/۶۱	-۰/۴۲	-۰/۳۵	-۰/۶۵	-۰/۵۶۲	-۰/۴۲۵	مدیریت زمان
-۰/۴۵	-۰/۲۸	-۰/۶۱	-۰/۴۷	-۰/۳۸	-۰/۴۲	خودکنترلی
-۰/۲۹	-۰/۳۵	-۰/۴۱	-۰/۶۴	-۰/۵۷	-۰/۴۱	روابط اجتماعی

این جدول به منظور بررسی رابطه همبستگی بین متغیرهای تحقیق آورده شده است. با توجه به اطلاعات این جدول رابطه بین تعهد زناشویی با مهارت های ارتباطی مستقیم و با اعتیاد به شبکه های اجتماعی غیرمستقیم می باشد.

جهت بررسی مدل رگرسیونی تحقیق بایستی در ابتدا از نرمالیت بودن داده ها اطمینان داشته باشیم. در جدول زیر با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف نرمال بودن متغیرها بررسی شده است.

جدول ۳. آزمون کولموگروف - اسمیرنوف برای متغیرهای پژوهش

نتیجه	سطح معناداری	آماره آزمون	تعهد زناشویی
نرمال است	۰/۱۲۷	۰/۴۵۲	تعهد زناشویی
نرمال است	۰/۱۲۴	۰/۷۸۴	اعتیاد به شبکه های اجتماعی
نرمال است	۰/۲۰۰	۰/۳۵۸	مهارت ارتباطی

با توجه به میزان سطح معنی داری و آماره آزمون کولموگروف - اسمیرنوف برای متغیرهای تعهد زناشویی و اعتیاد به شبکه های اجتماعی و مهارت ارتباطی نتیجه می گیریم هر سه متغیر تحقیق دارای توزیع نرمال می باشند.

برای بررسی فرضیه بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی و روابط بین فردی با تعهد زناشویی در مردان متأهل از آزمون رگرسیون گام به گام استفاده شد که نتایج آن در جداول زیر ارائه شده است.

جدول ۴. خلاصه مدل رگرسیونی

مدل	R ضریب همبستگی	R ²	مجذور ضریب همبستگی جامعه	خطای استاندارد رگرسیون
اعتیاد به شبکه های مجازی	-۰/۵۲۸	۰/۲۷۸	۰/۳۵۲	۳/۲۰
مهارت های ارتباطی	۰/۴۵۶	۰/۲۰۸	۰/۲۱۷	۲/۱۴

نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون گام به گام جدول بالا نشان داد که متغیر اعتیاد به شبکه های مجازی و مهارت های ارتباطی به عنوان متغیرهای پیش بین معیار ورود به معادله نهایی رگرسیون، برای توضیح تغییرات تعهد زناشویی را دارا می باشند.

نتایج فوق بیانگر آن است که اعتیاد به شبکه های مجازی ۲۷٪ و روابط بین فردی ۲۰٪ از واریانس مشترک تعهد زناشویی را تبیین می کند.

جدول ۵. تحلیل واریانس یک طرفه آزمون رگرسیون

منابع تغییر	مجموع مجدورات	درجه آزادی	میانگین مجدورات	F	سطح معنی داری
رگرسیون (اعتیاد به شبکه های مجازی)	۱۲۷۱/۵۵۱	۱	۱۲۷۱/۵۵۱	۸۶۵/۴۲۵	۰/۰۰۱
باقی مانده	۱۷۴/۴۱۲	۱۳۵	۱/۳۹۰		
کل	۱۴۴۵/۹۶۷	۱۳۶			
رگرسیون (اعتیاد و روابط بین فردی)	۱۴۵۲/۸۷۶	۲	۷۲۶/۴۳۸	۳۷۷/۵۷۸	۰/۰۰۱
باقی مانده	۱۰۲/۴۱۲	۱۳۴	۰/۸۳		
کل	۱۵۵۴/۹۶۷	۱۳۶			

نتایج جدول فوق نشان می دهد، F محاسبه شده در سطح ۰/۰۰۵ معنی دار است. به عبارتی متغیرهای پیش بین قادر به پیش بینی متغیر ملاک می باشند.

جدول ۶. شرایط متغیرها در رگرسیون چند متغیره گام به گام

مدل	ضرایب استاندارد نشده	ضرایب استاندارد شده	t	سطح معنی داری
	ضریب B	خطای استاندارد	Beta	
(۱) عرض از مبدأ	۸۱/۴۱۷	۰/۴۵۱	۲۱۳/۲۶۶	۰/۰۰۱
اعتیاد به شبکه های مجازی	-۰/۴۱۲	۰/۰۰۸	-۲۴/۸۸۶	۰/۰۰۱
(۲) عرض از مبدأ	۸۵/۷۴۲	۱/۱۷۵	۷۲/۹۵۸	۰/۰۰۱
اعتیاد	-۰/۳۵۸	۰/۰۴۷	-۱۰/۴۱۲	۰/۰۰۱
روابط بین فردی	۰/۲۱۵	۰/۰۵۱	۷/۰۱	۰/۰۰۱

با توجه به نتایج جدول فوق و سطح t نتایج حاصل بیانگر آن است که با توجه به مقدار معنی داری متغیرهای پیش بین (اعتیاد و روابط بین فردی) قادر به پیش بینی متغیر ملاک (تعهد زناشویی) می باشند. درواقع اعتیاد به شبکه های مجازی تأثیر معکوس در رابطه تعهد زناشویی در بین مردان متأهل دارد و مهارت در روابط بین فردی تأثیری مثبت در تعهد زناشویی مردان متأهل دارد به عبارتی

فرضیه اصلی پژوهش مبنی بر «اعتیاد به شبکه های اجتماعی و روابط بین فردی، تعهد زناشویی در مردان متأهل را پیش بینی می کند» تأیید می شود.

در ابتدا برای بررسی رابطه بین دو متغیر اعتیاد به شبکه های اجتماعی با تعهد زناشویی آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد.

جدول ۷. آزمون همبستگی پیرسون

تعهد زناشویی		اعتیاد به شبکه اجتماعی
ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنی داری	
-۰/۵۲۸	۰/۰۰۱	

با توجه به اینکه سطح معنی داری آزمون که ۰/۰۰۱ به دست آمده و میزان ضریب همبستگی پیرسون ۰/۵۲۸- به دست آمده نتیجه می گیریم بین متغیرهای اعتیاد به شبکه های اجتماعی با تعهد زناشویی رابطه معنی داری وجود دارد. برای چگونگی رابطه بین تمامی مقیاس های این دو و میزان رابطه از آزمون رگرسیون خطی استفاده می کنیم.

جدول ۸. خلاصه نتایج برازش مدل رگرسیونی و برآورد ضرایب

متغیرها	نماد ضریب	ضرایب	خطای استاندارد	آماره F	سطح معناداری	نتیجه
ضریب ثابت	β_0	۱۳/۷۳	۲/۱۶	۱۹/۴۰	۰/۰۰۱	
عملکرد فردی	β_1	-۲/۴۱	۰/۴۵	۲/۱۰	۰/۰۰۱	معکوس و معنی دار
مدیریت زمان	β_2	-۲/۲۷	۰/۷۴	۳/۱۴	۰/۰۰۱	معکوس و معنی دار
خودکنترلی	β_3	-۲/۶۵	۰/۳۸	۲/۱۵	۰/۰۰۱	معکوس و معنی دار
روابط اجتماعی	β_4	-۱/۴۲	۰/۵۸	۳/۳۸	۰/۰۰۱	معکوس و معنی دار
نتایج کلی مدل	ضریب تعیین		۰/۲۹۳	آماره F		۴۶۲/۴۵۷
	آماره دوربین واتسون		۱/۵۶	سطح معناداری		۰/۰۰۱

نتایج جدول فوق نشان می دهد که آماره فیشر ($F_{df1,df2}=462/457$) و بیشتر از آماره متناظر در جدول فیشر می باشد لذا مدل برازش داده شده معنادار بوده و از کارایی قابل قبول برخوردار می باشد ($p - value = 0/00 < 0/05$). ضریب تعیین در مدل رگرسیونی نشان می دهد که اعتیاد به شبکه های اجتماعی ۲۹٪ از تغییرات تعهد زناشویی را تبیین می کنند. با عنایت به ضرایب مدل رگرسیونی فرضیه پژوهش مبنی بر اینکه «بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی با تعهد زناشویی در مردان متأهل رابطه وجود دارد» با اطمینان ۰/۹۵ تأیید می شود.

در ابتدا برای بررسی رابطه بین دو متغیر روابط بین فردی با تعهد زناشویی از آزمون همبستگی پیرسون استفاده می کنیم.

جدول ۹. آزمون همبستگی پیرسون

تعهد زناشویی		روابط بین فردی
ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنی داری	
۰/۳۵۶	۰/۰۰۱	

با توجه به اینکه سطح معنی داری آزمون که ۰/۰۰۱ به دست آمده و میزان ضریب همبستگی پیرسون ۰/۳۵۶ به دست آمده نتیجه می گیریم بین متغیرهای روابط بین فردی و تعهد زناشویی رابطه معنی داری و مستقیمی وجود دارد. برای چگونگی رابطه و میزان رابطه از آزمون رگرسیون خطی استفاده می کنیم.

جدول ۱۰. خلاصه نتایج برازش مدل رگرسیونی و برآورد ضرایب

متغیرها	نماد ضریب	ضرایب	خطای استاندارد	آماره F	سطح معناداری	نتیجه
ضریب ثابت	β_0	۳۱/۰۰	۳/۱۶	۱۸/۴۰	۰/۰۰۱	
مهارت ارتباطی	β_1	۱/۸۶	۰/۶۸	۲/۷۵	۰/۰۰۱	مستقیم و معنی دار
نتایج کلی مدل	ضریب تعیین		۰/۲۹۵	آماره F		۴۶۸/۲۸۵
	آماره دوربین واتسون		۱/۶۵	سطح معناداری		۰/۰۰۱

نتایج جدول فوق نشان می دهد که آماره فیشر ($F_{df_1, df_2} = 638/485$) و بیشتر از آماره متناظر در جدول فیشر می باشد لذا مدل برازش داده شده معنادار بوده و از کارایی قابل قبول برخوردار می باشد ($p - value = 0/00 < 0/05$). ضریب تعیین در مدل رگرسیونی نشان می دهد که روابط بین فردی ۴۹٪ از تغییرات تعهد زناشویی را تبیین می کند. با عنایت به ضرایب مدل رگرسیونی فرضیه پژوهش مبنی بر اینکه «بین روابط بین فردی با تعهد زناشویی در مردان متأهل رابطه وجود دارد» با اطمینان ۰/۹۵ تأیید می شود.

بحث و نتیجه گیری

فرضیه اصلی پژوهش مبنی بر اینکه «بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی و روابط بین فردی با تعهد زناشویی در مردان متأهل رابطه وجود دارد» با اطمینان ۰/۹۵ تأیید گردید. نتایج این فرضیه همسو با نتایج پژوهش جوادی باسمنج (۱۴۰۰)، جعفری بشلی (۱۳۹۸)، خاک سفیدی (۱۳۹۷)، جعفرزاده (۱۳۹۶)، سبتلی (۱۹۸۵)، زدرگرن (۲۰۲۰)، جنسن (۲۰۱۹)، می باشد. در تبیین یافته های این فرضیه می توان شبکه های اجتماعی در سال های اخیر در زندگی آنلاین و آفلاین کاربران اینترنتی، آن چنان تأثیرگذار بوده اند که شکل های ارتباطات اجتماعی نیز از این رسانه های جدید تأثیر پذیرفته است. امروزه شبکه های اجتماعی به بخش جدایی ناپذیر زندگی بسیاری از مردم تبدیل شده اند. شبکه های اجتماعی، بخشی از رسانه های اجتماعی هستند که با اهداف مختلفی ایجاد شده و کاربران بسیار زیادی را به خود جذب کرده اند. به هر حال در ایران این مسئله جنبه های نگران کننده ای به خود گرفته و در خانواده ها فقدان گفت و گوی چهره به چهره بخصوص میان زن و شوهرها باعث ایجاد مشکلاتی شده است. یکی از پیامدها کاهش تعهد زناشویی و طلاق است. استفاده از شبکه های اجتماعی باعث کاهش رضایت زناشویی در مردان متأهل می شود. همچنین، حضور در شبکه های اجتماعی باعث کاهش توانایی زوجین در حل تعارضات فی مابین، استفاده از اوقات فراغت، فرزند پروری، رابطه با دوستان و بستگان می شود. مطالعات انجام شده در حوزه زوجین متقاضی طلاق، نشان داده اند در صورت بروز نارضایتی، افراد دچار تنش ها و فشارهایی می شوند که در برابر آن ها به شکل های گوناگون نگرشی و رفتاری، عکس العمل نشان می دهند (کلات و براون، ۲۰۱۷). نظریه های ارتباطی تعارض و کشمکش های موجود در رابطه زناشویی را نتیجه مهارت های ناکافی زن و شوهر در مهارت برقراری ارتباط، مهارت بین فردی و عدم توانایی در حل مؤثر مشکلات تلقی می کنند (بلوس، پنتن، کوهن، فیشر و باتوم، ۲۰۱۹)؛ بنابراین یکی از مواردی که در تعهد زناشویی در بین زوجین تأثیرگذار است مهارت های بین فردی می باشد.

بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی با تعهد زناشویی در مردان متأهل رابطه وجود دارد. با توجه به اینکه سطح معنی داری به دست آمده و میزان ضریب همبستگی پیرسون به دست آمده نتیجه می گیریم بین متغیرهای اعتیاد به شبکه های اجتماعی با تعهد زناشویی رابطه معنی داری وجود دارد. در تبیین این نتایج می توان گفت شبکه اجتماعی زمینه ساز کاهش روابط در زوجین می شود (وجدانی، کرمی و احمدی، ۱۳۹۹). شواهد پژوهشی و نظرات کارشناسان حاکی از آن است که این موضوع به ویژه سلامت و بقای خانواده ها را در ابعاد مختلف به خطر انداخته است. امروزه در بسیاری از طلاق ها و نابسامانی ها در روابط زوجین، شبکه های اجتماعی مجازی به عنوان یکی از مهم ترین عوامل نقش آفرینی می کند (فرانکل، ۲۰۲۰).

هر مقدار استفاده از شبکه های مجازی افزایش یابد، تعهد زناشویی کمتر خواهد بود. شبکه های مجازی باعث می شود که زن و شوهر در طول روز ارتباط و توجه کمتری نسبت به هم داشته باشند و این الگوی ناهنجار می تواند منجر به مشکلات زناشویی و عدم رضایت زناشویی گردد؛ و در نتیجه منازعه های فراوان، طعنه های خجل کننده، انتقادهای مکرر، عدم علائق جنسی و پناه بردن به سکوتی سرد و یخ گونه را موجب می شود. زوجینی که روابط عمیق، منطقی، دوستانه و صمیمی را تجربه می کنند، افرادی موفق، با اعتماد به نفس بالا، مثبت اندیش، شاد و با احساس خوشبختی هستند. برعکس، زوجینی که روابط عاطفی مناسب با هم ندارند، منزوی، افرادی بدخلق، با سطح سازگاری بسیار پایین در جامعه، ناموفق، همواره مأیوس و همیشه با احساس منفی بدبختی هستند. به علت عدم هماهنگی میان ورود تکنولوژی و وضعیت طبقاتی و فرهنگی در جامعه ایران، آماج تبلیغات ضد ارزش و معنوی قرار گرفت و باعث شد که به طور مستقیم و غیرمستقیم بسیاری از کارکردهای خانواده از جمله میزان تعهد و پایبندی زوجین و نیز الگوهای ارتباطی آنان را تحت تأثیر قرار دهد.

بین روابط بین فردی با تعهد زناشویی در مردان متأهل رابطه وجود دارد. با توجه به اینکه سطح معنی داری به دست آمده و میزان ضریب همبستگی پیرسون به دست آمده نتیجه می گیریم بین متغیرهای روابط بین فردی و تعهد زناشویی رابطه معنی دار و مستقیمی وجود دارد نتایج این فرضیه همسو با نتایج پژوهش سبتلی (۱۹۸۵)، زدرگرن (۲۰۲۰) می باشد؛ اما چنانچه زندگی زناشویی شرایطی نامساعد را برای ارضای نیازهای مختلف همسران ایجاد کند، نه تنها جنبه های مثبت ازدواج تحقق نمی یابد، بلکه اثری منفی و گاه جبران ناپذیر را به جا خواهد گذاشت. این اثرات منفی فقط برای همسران نیست، بلکه بر فرزندان نیز اثر خواهد گذاشت. این پژوهش بر روی تمام مردان متقاضی طلاق توافقی مراجعه کننده به مراکز مشاوره در سال ۱۴۰۰ در بازه زمانی بهمن ماه ۱۴۰۰ تا اردیبهشت ماه ۱۴۰۱ انجام شده و در تعمیم نتایج به کل جامعه باید احتیاط کرد. مسلماً بین شهرهای مختلف کشور، فرهنگ های متفاوت، آداب و رسوم و وضعیت اقتصادی اجتماعی تفاوت هایی وجود دارد، بنابراین با توجه به تأثیرات فرهنگی و بومی هر منطقه دقت در تعمیم یافته ها ضروری به نظر می رسد.

همچنین این پژوهش جهت جمع آوری داده ها تنها بر توزیع پرسشنامه متکی بوده و از سایر روش های جمع آوری اطلاعات مانند مصاحبه و... استفاده ننموده است. امکان دارد در صورتی که زمان بیشتری جهت مصاحبه صرف شود اطلاعات کامل تر و دقیق تری به دست آید و نتایج پژوهش را متمایز کند. با توجه به اینکه ابزار مورد استفاده در این پژوهش، ابزار خود سنجی بود، انجام پژوهش های دیگر با استفاده از ابزارهای کیفی و مصاحبه و یا مشاهده پیشنهاد می شود.

پیشنهاد می گردد در مطالعات آینده، از افرادی با گروه های سنی، تحصیلی و فرهنگی مختلف و در حجم وسیع تر استفاده شود تا بتوان از طریق قابلیت تعمیم نتایج تحقیق را افزایش داد. با توجه به نتایج به دست آمده از تحقیق مسئولین می توانند با برگزاری دوره های آموزشی برای ارتقاء و حفظ بهداشت روان، فن های رشد یافته ای ارتقای مهارت های بین فردی را به افراد آموزش دهند تا به گونه ای مناسب با موقعیت های استرس زا مقابله کنند تا با نگرش سالم تر به زندگی بپردازند.

پیشنهاد می شود که روان شناسان، مشاوران و درمانگران خانواده در جلسات و کارگاه های آموزشی که ویژه همسران برگزار می کنند به توضیح اهمیت این مسائل و نقش این مسائل در تداوم زندگی زناشویی و میزان تعهد زوجین نسبت به یکدیگر بپردازند.

منابع

- ابوسعیدی مقدم، نجمه؛ ثناگوی محرر، غلامرضا؛ شیرازی، محمود. (۱۳۹۹). اثربخشی درمان پذیرش و تعهد بر احساس تنهایی، شرم و گناه زنان متقاضی طلاق. روانشناسی کاربردی، ۱۴(۱)، ۳۵-۵۴.
- تریوه، بهزاد؛ کریمی، کیومرث؛ اکبری، مریم؛ مرادی، امید. (۱۳۹۹). الگوی ساختاری تعهد زناشویی بر اساس باورهای ارتباطی زناشویی، درگیری عاطفی و انتقاد در خانواده: نقش میانجی گر صمیمیت زناشویی. روانشناسی کاربردی، (پیاپی ۵۳) ۱۳۹۱-۱۵۸.
- جعفرزاده، محمد طاهر (۱۳۹۶). پیش‌بینی تعهد زناشویی بر اساس باورهای ارزشی و استفاده از شبکه‌های اجتماعی در دانشجویان متأهل مقطع کارشناسی ارشد. پایان‌نامه کارشناس ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- جعفری بشلی، وحید (۱۳۹۸). تعیین رابطه شبکه‌های اجتماعی با دلزدگی زناشویی و تعهد زناشویی در دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد بابل، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی لامعی گرگانی، گروه روانشناسی.
- جوادی باسمنج، هانیه (۱۴۰۰). ارتباط بین سیالیت شبکه‌های اجتماعی مجازی و تعهد زناشویی در میان شهروندان متأهل (۲۰-۴۴) ساله شهر تبریز، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تبریز، دانشکده حقوق و علوم اجتماعی.
- خاک سفیدی، سلیله (۱۳۹۷). رابطه میان استفاده از شبکه‌های اجتماعی با تعهد و ثبات زناشویی در زنان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه شهید باهنر کرمان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- خواجه احمدی، مسالومه؛ پولدی، شلحناز؛ بحرینی، مسعود. (۱۳۹۵). طراحی و پرسشنامه روانشناسی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر موبایل پرستاری روانپزشکی، ۲۰۱۵، ۴ (۴) ۴۲-۵.
- مقدم، کبری. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر حضور زنان متأهل در شبکه‌های اجتماعی بر رضایت زناشویی زوجین، مطالعه موردی زنان متأهل شهر تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی.
- منصوری، مرتضی. (۱۳۹۶). نقش میانجی گر احساس تنهایی در رابطه بین سرمایه اجتماعی و گرایش به شبکه اجتماعی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر قدس، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- وجدانی، شهریار، کرمی، مریم و احمدی، صدیقه. (۱۳۹۹). بررسی نقش تعدیل‌گری باورهای مذهبی در رابطه بین سبک‌های دلبستگی با نگرش به خیانت در زنان متأهل، مطالعات اجتماعی روان شناختی زنان، ۲(۱۸)، ۱۹۳-۲۲۰.
- Adilova, M. (2023). The psychological effect of traps in the social network on youth mind and spirituality. *Open Access Repository*, 4(2), 500-505.
- Belus, J. M., Pentel, K. Z., Cohen, M. J., Fischer, M. S., & Baucom, D. H. (2019). *Staying connected: An examination of relationship maintenance behaviors in long-distance relationships*. *Marriage & Family Review*, 55(1), 78-98
- Clout, D., & Brown, R. (2017). *Marital relationship and attachment predictors of postpartum stress, anxiety, and depression symptoms*. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 35, 322-341
- Fraenkel, P. (2020). Collaborative family program development: Research methods that investigate and foster resilience and engagement in marginalized communities. *Systemic research in individual, couple, and family therapy and counseling*, 75-96.
- Jensen, S. (2019). Social Media Usage: The Impact on Feelings of Depression or Loneliness.

- Lambert, N. M., & Dollahite, D. C. (2017). The threefold cord: Marital commitment in religious couples. *Journal of Family Issues*, 29(5), 592- 614.
- Loudová, I., Janiš, K., & Haviger, J. (2017). Infidelity as a Threatening Factor to the Existence of the Family. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 106, 1462-1469.
- Muise, A., Christofides, E., & Desmarais, S. (2016). More information than you ever wanted: Does Facebook bring out the green-eyed monster of jealousy? *CyberPsychology & behavior*, 12(4), 441-444.
- Sevindi, T., & Kumcagız, H. (2018). The relationship between high school students' levels of alexithymia and communication skills. *Kastamonu Education Journal*, 26 (4), 1335-1343
- Sabatelli, R. M., & Cecil-Pigo, E. F. (1985). Relational interdependence and commitment in marriage. *Journal of Marriage and the Family*, 931-937.
- Wilde, J. L., & Dozois, D. J. A. (2019). A dyadic partner-schema model of relationship distress and depression: Conceptual integration of interpersonal theory and cognitive-behavioral models. *Clinical Psychology Review*, 70: 13- 25.
- Zettergren, P. (2020). School adjustment in adolescence for previously rejected, average and popular children. *Journal of Educational Psychology*, 73(2), 207-221